

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПЗВО «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА АКАДЕМІЯ ІВАНА ЗОЛОТОУСТОГО»

Факультет гуманітарних наук
Кафедра богослов'я

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СВЯТЕ ПИСЬМО СТАРОГО ЗАВІТУ

Освітньо-професійна програма «Богослов'я» Спеціальність 041 Богослов'я
Галузь знань 04 Богослов'я
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Затверджено на засіданні кафедри богослов'я,
Протокол № 2 від 13 вересня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2022

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Програмні компетентності
5. Програмні результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Святе Письмо Старого Завіту
Викладач	Яцишин Андрій, доктор філософії з богослов'я, старший викладач кафедри богослов'я Правець Олег, магістр богослов'я, викладач кафедри богослов'я
Контактний тел.	+380971342485
E-mail	yatsyshyn.a@ifaz.edu.ua
Формат дисципліни	2. Цикл професійної підготовки 2.1. Блок обов'язкових дисциплін
Обсяг дисципліни	300 год. (10 кредитів ECTS) 90 год. лекцій, 60 год. практичних, 9 год. індивідуальна робота з студентами, 141 год. самостійна робота студентів
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://ifaz.edu.ua/novyyny/967-sylabusy-kb-bak.html
Консультації	вівторок, о 15.40-17.00 год
2. Анотація до курсу	
<p>Курс дисципліни «<i>Святе Письмо Старого Завіту</i>» (код навчальної дисципліни за ОПП 2022 р. – ППО-19) розроблений для забезпечення фахової підготовки бакалаврів зі спеціальності 041 – Богослов'я і містить теоретичні розробки та практичні рекомендації щодо вступу до П'ятикнижжя, історичних, поетичних і пророчих книг Старого Завіту. Організація навчання курсу сформована із вступної частини до кожного модуля, яка органічно переходить до аналізу вибраних текстів.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета курсу – вступ до базових корпусів Старого Завіту та набуття базових екзегетичних компетенцій. Цілі курсу – здобути знання та вміння для аналізу біблійних текстів Старого Завіту. Важливою складовою є ознайомлення з методикою аналізу текстів Старого Завіту протягом теоретичних і практичних занять, а також контроль засвоєння знань і набуття фахових компетенцій. Студенти ознайомляться з критичними методами вивчення Старого Завіту та здобудуть вміння інтегрувати науковий підхід до дослідження Старого Завіту.</p>	

4. Програмні компетентності

У результаті вивчення дисципліни «*Святе Письмо Старого Завіту*» (код навчальної дисципліни за ОПП 2022 р. – ППО-19) студент повинен отримати:

інтегральні компетентності:

ІК-1 Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі в галузі богослов'я.

загальні компетентності:

ЗК-5 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-6 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-8 Здатність працювати автономно.

фахові компетентності:

ФК-2 Здатність здійснювати аналіз текстів Святого Письма, священних текстів та богословської літератури із застосуванням методів богослов'я та інших наук.

ФК-6 Здатність критично усвідомлювати безперервність процесу богословських студій.

ФК-7 Здатність розуміти сукупність методів і проблем в різних галузях богословських досліджень.

5. Програмні результати навчання

У результаті вивчення дисципліни «*Святе Письмо Старого Завіту*» (код навчальної дисципліни за ОПП 2022 р. – ППО-19) студент повинен отримати такі очікувані програмні результати навчання (ПРН):

ПРН-7 Аналізувати історію виникнення, основні етапи формування, структуру та принципи тлумачення Святого Письма та інших священних текстів в історичному, соціальному, філологічному, канонічному і культурному контекстах.

ПРН10 Аналізувати першоджерела та наукові праці, визначальні для оформлення богословських традицій.

ПРН15 Вміти звершувати та/або співзвершувати богослужіння, таїнства, молитви, обряди (відповідно до конфесійних особливостей), провадити професійну позабогослужбову діяльність.

ПРН20 Визначати взаємозв'язки між різними богословськими дисциплінами та застосовувати набуті знання і вміння у процесі формулювання способів вирішення богословських питань.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	300 год. / 12 ЄКТС
Лекції	90 год.
семінарські заняття / практичні / лабораторні	60 год.
індивідуальна робота	9 год.
самостійна робота	141 год.

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс	Обов'язковий \
---------	---------------	------	----------------

		(рік навчання)	Вибірковий		
1 курс (2022) – 1,2,3; 2 курс (2023) – 1,2,3;	041 Богослов'я	1, 2 курс (2022) – 1,2,3. 1, 2 курс (2023) – 1,2,3.	Обов'язкова дисципліна циклу професійної підготовки		
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	К-сть год.	Література	Вага оцінки \ Термін виконання	
1-й семестр: 1 курс (2022)					
<i>Лекційні заняття</i>					
1. Біблія як Слово Боже: вступні характеристики	Лекція	4 год.	1, 2, 3, 4	1 тиж.	
2. Танах, його формування, структура і богословські аспекти. Септуагінта та інші переклади С.З.	Лекція	2 год.	1, 2, 3, 4	1 тиж.	
3. Книга Буття: книга обітниць. Структура книги Буття. Особливості книги Буття та її богословські аспекти	Лекція	2 год.	1, 2, 3, 5, 7, 16, 21, 29, 30	1 тиж.	
4. Цикл Патріархів (Бут 11,27 — 50,26): цикл Авраама (Бут. 11,27 – 25,11)	Лекція	4 год.	1, 2, 3, 5, 7, 16, 21, 29, 30	1 тиж.	
5. Цикл Патріархів (Бут 11,27 — 50,26): цикл Йосифа (Бут. 37,2 – 50,26)	Лекція	4 год.	1, 2, 3, 5, 7, 16, 21, 29, 30	1 тиж.	
6. Книга Виходу: від рабства до служіння. Структура і зміст, історичність подій Виходу. Богословські аспекти книги Виходу	Лекція	4 год.	1, 2, 3, 5, 7, 16, 33, 29, 30	1 тиж.	
7. Аналіз сюжету 10-трьох єгипетських кар і визволення з рабства (Вих 7, 8 — 13,16); перехід через Червоне море / очеретяне море (Вих 13,17 — 15,21)	Лекція	4 год.	1, 2, 3, 5, 7, 16, 33, 29, 30	1 тиж.	

8. Подорож пустелею до Синаю (Вих 15,22 — 18,27). Ізраїль на Синаї (Вих 19,1 — 40,38)	Лекція	2 год.	1, 2, 3, 5, 7, 16, 33, 29, 30	1 тиж.
9. Книга Левіт: обрядове законодавство і святість Ізраїля: структура і зміст книги, богословські аспекти.	Лекція	2 год.	1, 2, 3, 5, 7, 16, 33, 29, 30	1 тиж.
10. Книга Второзаноння: дар закону на порозі обіцяної землі. Аналіз структури і змісту книги. Богословські аспекти	Лекція	2 год.	1, 2, 3, 5, 7, 16, 33, 29, 30	1 тиж.
Всього лекцій: 30 год.				
Практичні заняття				
1. Вступ до П'ятикнижжя: назви, структура, часовий та історичний контекст	Практ.зан.	2 год.	1, 2, 3, 5, 7, 16, 21, 29, 30	1 тиж.
2. Історія дослідження П'ятикнижжя: від Філона до сучасних позицій	Практ.зан.	2 год.	1, 2, 3, 5, 7, 16, 21, 29, 30	1 тиж.
3. Короткий Аналіз Бут 1,1 — 11,26: історія початків	Практ.зан.	4 год.	1, 2, 3, 5, 7, 16, 21, 29, 30	1 тиж.
4. Цикл Патріархів (Бут 11,27 — 50,26): генеалогія Ізмаїла (Бут. 25,12-18) та цикл Ісаака (Бут. 25,19 – 35,29)	Практ.зан.	4 год.	1, 2, 3, 5, 7, 16, 21, 29, 30	1 тиж.
5. Аналіз сюжету книги Виходу: Вих 1,1 — 2,25: утиск та рабство Ізраїля в Єгипті і Покликання Мойсея (Вих 3, 1 — 7, 7)	Практ.зан.	2 год.	1, 2, 3, 5, 7, 16, 33, 29, 30	1 тиж.
6. Книга Чисел. Від Синаю до обіцяної землі. Аналіз структури, змісту і богословських аспектів	Практ.зан.	2 год.	1, 2, 3, 5, 7, 16, 33, 29, 30	1 тиж.
Всього семінарів: 15 год.				
Залік: 2 год.				
2-й семестр: 1 курс (2023)				
Лекційні заняття				
1. Вступ до девтерономістичної історії: історично-літературна проблема та гіпотези.	Лекція 2 год.		1, 2, 3, 5, 9, 13, 14, 17, 30	1 тиж.

2. 1-2 Сам: монархія в Ізраїлі. Історичні аспекти, зміст і структура 1-2 Сам. Божа обітниця Давидові в 2 Сам 7	Лекція 4 год.		1, 2, 3, 5, 9, 13, 14, 17, 30	1 тиж.
3. 1-2 Цар. Історичні аспекти, зміст і структура 1-2 Цар. Історично-археологічні дослідження та богословські аспекти 1-2 Цар.	Лекція 4 год.		1, 2, 3, 5, 9, 13, 14, 17, 30	1 тиж.
4. Книга Рут. Структура, зміст і богословські аспекти	Лекція 2 год.		1, 2, 3, 5, 9, 13, 14, 17, 30	1 тиж.
5. Книга Товит. Структура, зміст і богословські аспекти	Лекція 2 год.		1, 2, 3, 5, 9, 13, 14, 17, 30	1 тиж.
6. Поетичні книги СЗ. Вступ: концепція і термінологія мудрості в С.З. Жанри біблійної мудрості	Лекція 2 год.		1, 2, 3, 5, 8, 12, 15, 18, 19, 20, 24, 26, 32	1 тиж.
7. Дидактично-лірична література: книга Псалмів: к-сть та види Псалмів, структура книги. Літературні жанри Псалмів. Богословські аспекти	Лекція 2 год.		1, 2, 3, 5, 8, 12, 15, 18, 19, 20, 24, 26, 27, 32	1 тиж.
8. Дидактично - сапієнціальна література та мудрісна «Тора». Книга Йова: структура, зміст і богословські аспекти	Лекція 2 год.		1, 2, 3, 6, 8, 12, 15, 18, 19, 20, 24, 26, 32	1 тиж.
9. Книга Проповідника: структура, короткий аналіз змісту, богословські аспекти	Лекція 2 год.		1, 2, 3, 6, 8, 12, 15, 18, 19, 20, 24, 26, 32	1 тиж.
10. Книга Мудрості: структура, короткий аналіз змісту, богословські аспекти	Лекція 2 год.		1, 2, 3, 6, 8, 12, 15, 18, 19, 20, 24, 26, 32	1 тиж.
Всього лекцій: 30 год.				
Практичні заняття				
1. 1-2 Хронік. Священа історія — парадигма для майбутнього через переосмислення та актуалізацію (мідраш) минулого: від Адама до Кира	Практ.зан. 4 год.		1, 2, 3, 5, 9, 13, 17, 30	1 тиж.
2. Книги Езри і Неемії: реконструкція	Практ.зан.		1, 2, 3, 5, 9, 13, 17, 30	1 тиж.

Ізраїля після Вавилонського полону	4 год.			
3. 1-2 Макавеїв: вірність союзові аж до мученицької смерті. Структура, зміст і богословські аспекти 1-2 Мак.	Практ.зан. 4 год.		1, 2, 3, 5, 9, 13, 17, 30	1 тиж.
4. Вступ до історії Хроніста (1-2 Хр, Ез та Не).	Практ.зан. 4 год.		1, 2, 3, 5, 9, 13, 17, 30	1 тиж.
5. Книга Естер. Структура, зміст і богословські аспекти	Практ.зан. 2 год.		1, 2, 3, 5, 9, 13, 17, 30	1 тиж.
6. Книга Юдит. Структура, зміст і богословські аспекти	Практ.зан. 2 год.		1, 2, 3, 5, 9, 13, 17, 30	1 тиж.
7. Книга Пісні Пісень: структура, короткий аналіз змісту, богословські аспекти	Практ.зан. 2 год.		1, 2, 3, 6, 8, 12, 15, 18, 19, 20, 24, 26, 27, 32	1 тиж.
8. Книга Проповідок: структура, короткий аналіз змісту, богословські аспекти	Практ.зан. 2 год.		1, 2, 3, 6, 8, 12, 15, 18, 19, 20, 24, 26, 32	1 тиж.
9. Книга Сирах: структура, короткий аналіз змісту, богословські аспекти	Практ.зан. 2 год.		1, 2, 3, 6, 8, 12, 15, 18, 19, 20, 24, 26, 32	1 тиж.
10. Аналіз вибраних текстів: Пс. 50 та Прип. 9:1-18	Практ.зан. 2 год.		1, 2, 3, 6, 8, 12, 15, 18, 19, 20, 24, 26, 32	1 тиж.
Всього семінарів: 30 год.				
Залік: 2 год.				
3-й семестр: 2 курс (2023)				
<i>Лекційні заняття</i>				
1. Пророцтво в Ізраїлі: вступні характеристики, історія пророчого руху в Ізраїлі; природа пророцтва в Ізраїлі	Лекція 4 год.		1, 2, 3, 6, 10, 11, 22, 23, 25, 28, 31	1 тиж.
2. Пророки VIII ст. до РХ перед Вавилонським полонем: книга пророка Амоса, особа пророка, історичний контекст, структура та богословські аспекти	Лекція 2 год.		1, 2, 3, 6, 10, 11, 22, 23, 25, 28, 31	1 тиж.
3. Пророки VIII ст. до РХ перед Вавилонським полонем: книга пророка Міхея, особа пророка, історичний	Лекція 2 год.		1, 2, 3, 6, 10, 11, 22, 23, 25, 28, 31	1 тиж.

контекст, структура та богословські аспекти				
4. Пророки VIII ст. до РХ перед Вавилонським полонем: книга пророка Ісаї (Іс 1-39), особа пророка, історичний контекст, структура та богословські аспекти	Лекція 4 год.		1, 2, 3, 6, 10, 11, 22, 23, 25, 28, 31	1 тиж.
5. Пророки в період після падіння Самарії (721 р. До н.е.) і Вавилонського полону (7-6 ст.): книга пророка Софонії, особа пророка, історичний контекст, структура та богословські аспекти	Лекція 2 год.		1, 2, 3, 6, 10, 11, 22, 23, 25, 28, 31	1 тиж.
6. Пророки в період після падіння Самарії (721 р. До н.е.) і Вавилонського полону (7-6 ст.): книга пророка Авакума, особа пророка, історичний контекст, структура та богословські аспекти	Лекція 2 год.		1, 2, 3, 6, 10, 11, 22, 23, 25, 28, 31	1 тиж.
7. Пророки в період після падіння Самарії (721 р. До н.е.) і Вавилонського полону (7-6 ст.): Іс. 40 – 55, історичний контекст, структура та богословські аспекти	Лекція 4 год.		1, 2, 3, 6, 10, 11, 22, 23, 25, 28, 31	1 тиж.
8. Пророки після Вавилонського полону: книга пророка Аггея, особа пророка, історичний контекст, структура та богословські аспекти	Лекція 2 год.		1, 2, 3, 6, 10, 11, 22, 23, 25, 28, 31	1 тиж.
9. Пророки після Вавилонського полону: книга пророка Захарії, особа пророка, історичний контекст, структура та богословські аспекти	Лекція 2 год.		1, 2, 3, 6, 10, 11, 22, 23, 25, 28, 31	1 тиж.
10. Пророки після Вавилонського полону: книга пророка Авдії, особа пророка, історичний контекст, структура та богословські аспекти	Лекція 2 год.		1, 2, 3, 6, 10, 11, 22, 23, 25, 28, 31	1 тиж.

11. Плач Єремії, історичний контекст, структура та богословські аспекти книги	Лекція 2 год.		1, 2, 3, 6, 10, 11, 22, 23, 25, 28, 31	1 тиж.
12. Апокаліптична література: книга пророка Даниїла, особа пророка, історичний контекст, структура та богословські аспекти	Лекція 2 год.		1, 2, 3, 6, 10, 11, 22, 23, 25, 28, 31	1 тиж.
Всього лекцій: 30 год.				
Практичні заняття				
1. Пророки VIII ст. до РХ перед Вавилонським полонем: книга пророка Осії, особа пророка, історичний контекст, структура та богословські аспекти	Практ.зан.	2 год.	1, 2, 3, 6, 10, 11, 22, 23, 25, 28, 31	1 тиж.
2. Пророки в період після падіння Самарії (721 р. До н.е.) і Вавилонського полону (7-6 ст.): книга пророка Наума, особа пророка, історичний контекст, структура та богословські аспекти	Практ.зан. 2 год.		1, 2, 3, 6, 10, 11, 22, 23, 25, 28, 31	1 тиж.
3. Пророки в період після падіння Самарії (721 р. До н.е.) і Вавилонського полону (7-6 ст.): книга пророка Єремії, особа пророка, історичний контекст, структура та богословські аспекти	Практ.зан.	4 год.	1, 2, 3, 6, 10, 11, 22, 23, 25, 28, 31	1 тиж.
4. Пророки після Вавилонського полону: Іс. 56 – 66, історичний контекст, структура та богословські аспекти	Практ.зан.	4 год.	1, 2, 3, 6, 10, 11, 22, 23, 25, 28, 31	1 тиж.
5. Пророки після Вавилонського полону: книги Йони та Йоїла, особи пророків, історичний контекст, структура та богословські аспекти	Практ.зан.	2 год.	1, 2, 3, 6, 10, 11, 22, 23, 25, 28, 31	1 тиж.
6. Варух і лист Єремії. Структура і богословські аспекти	Практ.зан.	2 год.	1, 2, 3, 6, 10, 11, 22, 23, 25, 28, 31	1 тиж.
Всього семінарів: 15 год.				

Екзамен: 4 год.	
7. Система оцінювання курсу	
Загальна система оцінювання курсу	Активна участь в заняттях впродовж семестру/екзамен - 60/40
Вимоги до письмової роботи	На кожне теоретичне і практичне заняття студенти повинні підготувати рефлексію у вигляді синтетичних тез (A4) у формі стислих підсумків
Умови допуску до підсумкового контролю	Написання всіх письмових робіт по темах теоретичних та практичних заняттях Написання всіх контрольних робіт
8. Політика курсу	
Політика курсу «Святе Письмо Старого Завіту» передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. Студенти зобов'язані відпрацювати заняття / невиконаний обсяг робіт (переписати контрольну роботу, написати реферат). У випадку запозичення чужих робіт, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності, недобропорядної поведінки в аудиторії викладач пропонує студентові повторно виконати необхідний вид роботи	
9. Рекомендована література	
<i>Основна:</i>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Святе Письмо Старого і Нового Завіту : в 2-х ч. / пер. о. І. Хоменко; повний пер., здійснений за оригін. євр., арам. та грец. текстами. Київ : «Місіонер», 2008. Ч. 1 : Старий Завіт. 1126 с. ; Ч. 2 : Новий Завіт. 350 с. 2. Biblia Hebraica Stuttgartensia, quæ antea cooperantibus A. ALT – O. EIBFELDT – P. KAHLE ediderat R. KITTEL. Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart 1997. 3. Septuaginta. Id est Vetus Testamentum græce iuxta LXX interpretes, edidit A. RAHLFS, Editio altera quam recognovit et emendavit R. HANHART, Duo volumina in uno, Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart 2006. 4. Міжнародний Біблійний Коментар. Том 1. Загальні та вступні статті. Католицький та екуменічний коментар на XXI століття. Львів: Свічадо. 2017. 488 с. 5. Міжнародний Біблійний Коментар. Том 2. Том 2. П'ятикнижжя та історичні книги. Католицький та екуменічний коментар на XXI століття. Львів: Свічадо. 2017. 560 с. 6. Міжнародний Біблійний Коментар. Том 3. Повчальні та пророчі книги. Католицький та екуменічний коментар на XXI століття. Львів: Свічадо. 2018. 632 с. 	
<i>Додаткова:</i>	
<ol style="list-style-type: none"> 7. Alexander T. D., Baker D. W. Dictionary of the Old Testament: Pentateuch. A Compendium of Contemporary Biblical Scholarship. IVP Academic, 2003. 	

8. Aranda Perez G., Perez Gondar D. Libros Poeticos y Sapienciales. EUNSA, 2017. (Manuales ISCR)
9. Arnold B. T., Williamson H. G. M. Dictionary of the Old Testament. Historical Books. A Compendium of Contemporary Biblical Scholarship. IVP Academic, 2005.
10. Boda M. J., McConville J. G. Dictionary of the Old Testament Prophets. A Compendium of Contemporary Biblical Scholarship. IVP Academic, 2012.
11. Calduch-Benages N. I profeti, messaggeri di Dio. Presentazione essenziale, EDB, 2013.
12. Cappelletto G., Milani M. In ascolto dei profeti e dei sapienti. Introduzione all'Antico Testamento. Vol. 2. EMP, 2010. (Studi religiosi)
13. Dalla Vecchia F. Storia di Dio, storie di Israele. Introduzione ai libri storici. Elledici, 2015. (Graphé)
14. Duarte Castillo R. Historiografia deuteronomista: Josue, Jueces, 1-2 Samuel, 1-2 Reyes. Verbo Divino, 2017. 428 c. (Biblioteca Biblica Basica 5)
15. Enns P., Longman III T. Dictionary of the Old Testament: Wisdom, Poetry & Writings (The IVP Bible Dictionary Series). IVP Academic, 2010.
16. Galvagno G., Giuntoli F. Dai frammenti alla storia. Introduzione al Pentateuco. Elledici, 2014. (Graphé)
17. Merlo P., Settembrini M. Il senso della storia. Introduzione ai libri storici. San Paolo Edizioni, 2014. (Parola di Dio. Seconda serie)
18. Moria Asensio V. Libros sapienciales y otros escritos. Verbo Divino, 1994.
19. Nieto F., Cepeda A., Chavez H. A., Introduccion a la literature sapiencial. Proverbios, Job, Qohelet, Sabiduria y Eclesiastico. Verbo Divino, 2017. (Biblioteca Biblica Basica 11)
20. Lorenzin T. Esperti in umanità. Introduzione ai libri sapienziali e poetici. Elledici, 2013. (Graphé)
21. Loza Vera J., Duarte Castillo R. Introduccion al Pentateuco. Genesis. Verbo Divino, 2007. 372 c. (Biblioteca Biblica Basica 3)
22. Loza Vera J. Introduccion al profetismo. Isaias. Verbo Divino, 2011. (Biblioteca Biblica Basica 7)
23. Marconcini B. Logos. Corso di studi biblici. Profeti e Apocalittici. Vol. 3. Elledici, 2007. (Logos - Corso di studi biblici)
24. Mazzinghi L. Il Pentateuco sapienziale. Proverbi, Giobbe, Qohelet, Siracide, Sapienza. Caratteristiche letterarie e temi teologici. EDB, 2012. (Testi e commenti)
25. Milan F. Libros proféticos. EUNSA, 2017. (Manuales ISCR)
26. Pinto S. I segreti della sapienza. Introduzione ai libri sapienziali e poetici. San Paolo Edizioni, 2013.
27. Schaefer K., Salmos, Cantar de los Cantares, Lamentacion. Verbo Divino, 2006. (Biblioteca Biblica Basica 10)
28. Schökel L. A., Sicre Diaz J. L., Ravasi G. I Profeti. Borla, 1996. (Commenti biblici)
29. Ska J.-L. Introduction to Reading the Pentateuch. Eisenbrauns, 2006.
30. Tabet M. A. Introducción al Antiguo Testamento I. Pentateuco y libros históricos. Palabra, 2003.
31. Tabet M. A. Introducción al Antiguo Testamento II. Libros Proféticos. Palabra, 2009.
32. Tabet M. A. Introducción al Antiguo Testamento III. Libros poéticos y sapienciales. Palabra, 2007.

33. Tapia O., Soltero C. Éxodo, Levítico, Números, Deuteronomio. Verbo Divino, 2010. 418 с.
(Biblioteca Biblica Basica 4)

Яцишин Андрій, доктор філософії з богослов'я,
старший викладач кафедри богослов'я
Правець Олег, магістр богослов'я, викладач кафедри
богослов'я